

EIM Nieuws

EIM nieuwsbericht no. 6 | november 2008

Inhoud

- p2** – Nederland Digitaal in verbinding
 - Brabant in debat over Tilburgse Mall
 - Samenwerking tussen Fontys, Zenc, EIM en gemeente Tilburg
- p3** – Een krachtig Oostland?
 - Arbeidsmarktmonitor op internet voor de energiesector
 - Column
- p4** – EIM in de pers
 - EIM onderzoek
 - EIM Conjunctuurbericht

Wie wil in de agrarische sector werken?

Net als andere sectoren heeft ook het agrocluster – bestaande uit de primaire landbouw, de aan de landbouw toeleverende industrie en de verwerkende industrie van landbouwproducten – steeds meer problemen om aan voldoende arbeidskrachten te komen. In opdracht van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft EIM (in samenwerking met Research voor Beleid) de toekomstige ontwikkelingen rond vraag en aanbod van arbeid in het agrocluster in kaart gebracht. Hierbij is ook gekeken naar de gevolgen voor de concurrentiepositie. Verwacht wordt, dat het agrocluster – waar nu 7 procent van de Nederlandse werkgelegenheid is te vinden – in de nabije toekomst met forse knelpunten op de arbeidsmarkt te maken krijgt. Een belangrijk knelpunt wordt onder meer de toenemende vraag naar flexibele arbeidskrachten. In de huidige situatie wordt een belangrijk deel van de flexibele arbeid verricht door seizoenmigranten uit (vooral) de Midden- en Oost-Europese landen.

Door toenemende welvaart ter plekke zal de toestroom vanuit die landen in de toekomst waarschijnlijk kleiner worden. Een ander probleem is de (ook hier) voorziene vervangingsvraag als gevolg van de vergrijzing. Tegenover deze grote uitstroom staat een dalende instroom vanuit het (groene) onderwijs. Het agrocluster moet concurreren met andere sectoren, waarbij de arbeidsvoorwaarden en -omstandigheden – beloning, werktijden, lange werkdagen bij pieken, weinig ruimte voor bijscholing, grote werkdruk en de zwaarte van het werk – vaak minder gunstig zijn dan in andere sectoren. Het agrocluster heeft mede daardoor een negatief imago. Dit beeld wordt versterkt door onbekendheid in de maatschappij rond het werken in het agrocluster. Het onderzoek resulteert in tien concrete beleidsaanbevelingen. De belangrijkste aanbevelingen hebben betrekking op het behoud van leerlingen voor het agrocluster en het bevorderen van goed ondernemerschap en goed werkgeverschap binnen de sector.

EIM ontvangt Gouden Mercurius

Tijdens het jaarsymposium van het Nederlands Verbond van de Groothandel (NVG) op maandag 17 november 2008 heeft EIM de Gouden Mercurius ontvangen. Yvonne Prince, directeur van EIM, ontving de prijs uit handen van de voorzitter van de NVG Herman de Boon. Het bestuur van het NVG heeft besloten om EIM de Gouden Mercurius toe te kennen vanwege de talloze publicaties door de jaren heen over de rol en functie van de Nederlandse groothandel en de daaraan gelieerde internationale handel. Tijdens de feestelijke bijeenkomst was ook Garry de Jong aanwezig, oud-medewerker van EIM, die voor een zeer belangrijk deel verantwoordelijk is geweest voor de talloze publicaties van EIM op het gebied van de groothandel.

Samenwerking tussen Fontys, Zenc, EIM en gemeente Tilburg

Het verminderen en voorkomen van onnodige lasten voor bedrijven en burgers is al jaren een doorlopend thema binnen overheidsorganisaties. Studenten van de Fontys Hogeschool Management Economie en Recht gaan bij de gemeente Tilburg onderzoeken welke verbeterpunten mogelijk zijn bij het verkrijgen van vergunningen en het afnemen van diensten.

Vijf studenten Management, Economie en Recht gaan bij de afdeling Burger- en Ondernemerszaken van Tilburg twee dagen per week aan de slag met meerdere gemeentelijke regelingen. De rest van de week krijgen de studenten onderwijs specifiek gericht op overheidsorganisaties.

In Tilburg pakken de studenten o.a. de verplichte vergunning voor het houden van een bingo aan. Vragen die aan de orde komen, zijn bijvoorbeeld of de doorlooptijd van een aanvraag niet sneller kan en of bepaalde informatie wellicht niet langer door de aanvrager hoeft te worden opgestuurd. Uiteraard krijgen de studenten goede begeleiding vanuit de gemeente. Daarnaast kunnen ze gebruik maken van de expertise van Zenc en EIM. Het Haagse adviesbureau en het Zoetermeerse beleidsonderzoeksbureau werken momenteel samen om bij ruim dertig gemeenten de administratieve lasten voor bedrijven en burgers te verminderen.

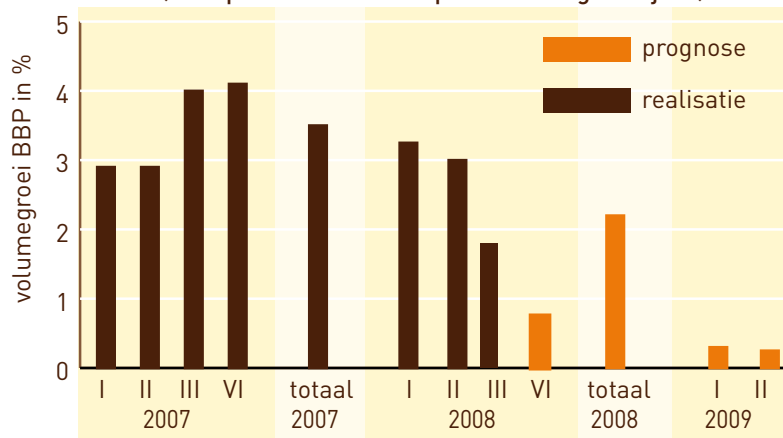
Nederland Digitaal in Verbinding

EIM heeft voor het programma Nederland Digitaal in Verbinding (NDIV, Ministerie van Economische Zaken) geanalyseerd waar de grootste potentiële effecten liggen van betere toepassing van ICT, digitalisering en internet in de diverse branches van de Nederlandse economie en met name in de schakels tussen de branches. Het gaat daarbij specifiek om het identificeren van de branches en schakels in ketens (1) waar het goed gaat en die als voorbeeld kunnen dienen (koplopers), (2) waar er nog niet veel ICT-adoptie is, maar waar grote winst te behalen is (quick wins) en (3) waar de barrières het grootst lijken te zijn (en winsten moeilijker te behalen zullen zijn, achterblijvers). Een vijftal branches en een vijftal schakels tussen branches kunnen als 'laaghangend fruit' worden betiteld voor efficiencyverbeteringen met behulp van ICT, digitalisering en internet.

Economie komt in eerste helft 2009 bijna tot stilstand

Nadat de eerste tekenen van de doorwerking van de internationale kredietcrisis op de reële economie in het derde kwartaal van 2008 zichtbaar werden, zet de vertraging nu sterk door. Het conjunctuurmodel van EIM¹ voorspelt, na een nog goed eerste halfjaar van 2008, een forse afzwakking van de economische groei in het tweede halfjaar. In het derde kwartaal vertraagde de groei tot 1,8%, terwijl voor het vierde kwartaal nog maar een groei van 0,8% wordt verwacht. Voor heel 2008 komt daarmee de groei van het BBP uit op 2,2%. In de eerste helft van volgend jaar vertraagt de groei verder tot 0,3% in het eerste kwartaal en 0,2% in het tweede kwartaal.

Groei BBP 1e kwartaal 2007 t/m 2e kwartaal 2009
(ten opzichte van zelfde periode voorgaand jaar)

Bron: realisaties CBS; prognoses EIM

¹ Het conjunctuurmodel voorspelt het BBP twee kwartalen vooruit op basis van een drietal kernvariabelen en een conjunctuurverwachting. De kernvariabelen zijn:
- de ontwikkeling van de beurskoers (AEX) twee kwartalen terug
- het oordeel van ondernemers in de industrie over hun orderpositie in het afgelopen kwartaal
- de ontwikkeling van de reële geldhoeveelheid twee kwartalen terug.

Brabant in debat over Tilburgse Mall

In Brabant woedt een fel debat tussen voor- en tegenstanders sinds de bekendmaking van de plannen van gemeente Tilburg om een groot winkelcentrum te realiseren in Tilburg Noord.

Deze zogenaamde Megamall zou een omvang moeten krijgen van 65.000 tot 200.000 m². Bijna 40% van de verkoopvloeroppervlakte moet gevuld worden met een aanbod van modische en aanverwante winkels in het hoge en exclusieve marktsegment. Dit riep vraagtekens op bij omliggende gemeenten zoals Breda, Eindhoven, Helmond en 's-Hertogenbosch over de haalbaarheid en effecten van de Megamall Tilburg. Op basis van onderzoek concludeert EIM, dat een Megamall op zichzelf – als innovatie – goed kan zijn voor de economische ontwikkeling en dynamiek van de winkelsector. Echter, het concept van een grote en exclusieve Megamall deugt niet, omdat het verzorgingsgebied rond Tilburg te klein is en het economische draagvlak voor een hoge en exclusieve invulling van de Megamall ontbreekt. Volgens EIM komen andere locaties in ons land – met name langs de Noord- en Zuidvleugel van de Randstad – meer in aanmerking voor de vestiging van een dergelijke Megamall. De kleinste scenario's hoeven daarentegen niet tot structuurverstoring van de bestaande detailhandel te leiden. Specifiek voor de modedetailhandel en de binnenstad zullen de gevolgen wel fors zijn. De gemeenteraad van Tilburg heeft op 27 oktober met meerderheid beslist dat een haalbaarheidsonderzoek wordt gestart met daaraan gekoppeld een bindend referendum onder de bevolking van Tilburg.

Een krachtig Oostland?

Hoe kan de economische ontwikkeling in een regio gestimuleerd worden? Hoe presteren de lokale ondernemers? Op welke manier kan innovatie bijdragen aan de economische ontwikkeling?

Dit zijn prangende vragen die gesteld worden door regionaal georiënteerde beleidsmakers en ondernemers. Twee instrumenten die hier een antwoord op geven zijn de Economische Thermometer en de Innovatiebarometer. De thermometer is een instrument van Rabobank Nederland waarbij het economisch presteren van gemeenten gespiegeld wordt aan de landelijke ontwikkeling. De uitkomst is een rapportcijfer waarbij het landelijke gemiddelde op een zes is gesteld. Hetzelfde geldt voor de innovatiebarometer van EIM, waarbij de innovatieve kracht wordt gespiegeld aan het landelijke niveau. De combinatie levert inzicht in de kracht van een regio, bijvoorbeeld in Oostland. In opdracht van de Rabobank Zuid-Holland Midden en de KvK Den Haag hebben Rabobank Nederland en EIM deze methode in het Oostland (de gemeenten Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp) toegepast. De regio presteerde bovengemiddeld en de deelgemeente Lansingerland deed het nog beter dan gemeente Pijnacker-Nootdorp. Het innovatieve gedrag van individuele ondernemers bleek hierbij belangrijk. Uiteindelijk is voor beleidsmakers het besef gegroeid dat nog meer ingespeeld dient te worden op de kansen in de omliggende regio (zoals de TU Delft) en er meer bedrijfsruimte voor startende ondernemers gecreëerd moet worden.

Column

Koplopers?

De aandacht voor koplopers is onaflatend groot. Of het nu gaat om wie het beste kan zingen of dansen, wie het meeste gewicht is kwijtgeraakt, wie de lekkerste gehaktbal maakt, of wie het meest gestegen is in de Quote 500. Ook als het gaat om bedrijfsprestaties zijn we er goed in om koplopers in de schijnwerpers te zetten: als beste leerbedrijf, meest innovatieve onderneming, snelste groeier, meest inspirerende exporteur. Is het eigenlijk terecht dat we zoveel aandacht aan koplopers besteden? Koplopers zijn goede voorbeeldfuncties voor andere burgers en bedrijven die iets willen bereiken. Koplopers zijn eigenlijk een soort katalysator voor grotere groepen volgers; zeker als beide groepen met elkaar samenwerken. Daarmee hebben koplopers een belangrijke functie in de maatschappij. Maar de aandacht zou ook zeker uit moeten gaan naar de grote groepen volgers. Het zijn immers deze groepen volgers die uiteindelijk het niveau van de maatschappij als geheel bepalen. Met bijvoorbeeld enkele bedrijven die erg veel werkgelegenheid scheppen terwijl de andere bedrijven nauwelijks groeien of zelfs krimpen, komen we er niet. Toppers die hoogstaande technologische vindingen doen zijn nodig, evenals de bedrijven die in de slipstream van deze bedrijven meegetrokken worden naar een hoger innovatief niveau. Door de omvang van de groepen volgers telt hun vooruitgang relatief harder mee dan de unieke prestaties van enkele koplopers. Enige aandacht voor koplopers is dus zeker terecht, terwijl de energie van beleidsmakend Nederland terecht wordt aangewend om de grote groepen volgers tot betere prestaties te brengen. Dat zet pas echt zoden aan de dijk!

Yvonne Prince
algemeen directeur van EIM

De jungle in zonder kompas

Een succesvolle ondernemer kent de sterke en zwakke kanten van zijn bedrijf op zijn duimpje, heeft een doortimmerde strategie en werkt altijd planmatig. Dit ideaalbeeld houdt in de praktijk geen stand. Uit recent onderzoek van EIM blijkt dat slechts 35% van de 2500 bevraagde bedrijven beschikt over een op schrift gesteld strategie- of ondernemingsplan.

Bron: Het Financieele Dagblad, 18 september 2008

MKB: in 2009 nauwelijks meer banen

Het midden- en kleinbedrijf in Nederland is somber over de economische ontwikkelingen voor volgend jaar. Ruim 80 procent van de bedrijven verwacht in 2009 voor het eerst in jaren geen toename van het aantal banen, terwijl de groei van de omzet en winst terugloopt.

Dit blijkt uit de gisteren gepubliceerde economische barometer, die ondernemersorganisatie MKB-Nederland jaarlijks laat uitvoeren door het onderzoeksinstituut EIM.

Bron: Trouw, 12 september 2008

Startende ondernemer is elders beter af

Het klimaat voor startende ondernemers is in Amsterdam en Rotterdam 'middelmatic' in vergelijking met andere wereldsteden. Beide kunnen zich maar moeilijk meten met toppers als Dublin, Hamburg en New York, blijkt uit een eerste vergelijkende studie naar ondernemerschap in 34 metropolen. De zogeheten benchmark is opgesteld door beleidsonderzoeksbureau EIM in samenwerking met de universiteiten van Utrecht, Hannover en George Mason in Washington. Het onderzoek meet hoeveel mensen betrokken zijn bij nieuwe ondernemingen, ook worden de ambities van starters gepeild. Aan de hand van interviews wordt in kaart gebracht hoe ze de kansen voor ondernemers inschatten.

Bron: Trouw, 7 augustus 2008

EIM onderzoek

een selectie uit lopend onderzoek:

First section of the annual review on EU small and medium-sized enterprises

Opdrachtgever: DG Enterprise and Industry

Representativeness of business organisations for SMEs in the EU Member States

Opdrachtgever: DG Enterprise and Industry

Cyclicality of SME finance

Opdrachtgever: DG Enterprise and Industry

Framework contract "Expertise on emerging regulatory and policy issues in the field of social affairs"

Opdrachtgever: European Parliament (i.s.m. Research voor Beleid)

Ex post evaluation of Interreg III 2002-2006

Opdrachtgever: Directorate General for Regional Policy (i.s.m. Panteia)

Internationalisering en informatiezoekgedrag van MKB-bedrijven in UK, Duitsland, Turkije en de Verenigde Arabische Emiraten

Opdrachtgever: B2B website ALIBABA.COM

Onderzoek naar de juridische, technische en economische haalbaarheid van de Wet Openbaarheid Ketens

Opdrachtgever: Ministerie van Buitenlandse Zaken

Second opinion en uitbouwen visie en kennisagenda bouwnijverheid

Opdrachtgever: Bouwend Nederland

Omvang en beleving administratieve lasten professionals

Opdrachtgever: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Administratieve lasten woningcorporaties

Opdrachtgever: Centraal Fonds voor Volkshuisvesting

Ontwikkeling toolbox in het kader van het programma 'Slim geregeld, goed verbonden'

Opdrachtgever: ICTU

Marktkansen voor de multipurpose maritiem ondernemer

Opdrachtgever: InnovatieNetwerk

EIM voert sociaal en economisch beleidsonderzoek uit voor overheden, beleidsinstanties en branche- en koepelorganisaties. Hiermee creëert EIM kennis over het bedrijfsleven en bedrijfsprocessen ten behoeve van beleidsbeslissingen. Opdrachtgevers zijn regionale, nationale en internationale partijen en instellingen. Verder is EIM oprichter en 'leading partner' van het European Network for Social and Economic Research (ENSR). Bij dit netwerk zijn 31 onderzoeksbureaus in evenzoveel landen betrokken. Ter versterking van het internationale netwerk en voor de contacten met de Europese Commissie heeft EIM een vestiging in Brussel. EIM maakt deel uit van Panteia, een groep van ondernemingen die full service bieden in beleidsonderzoek, beleidsadvisering en marktonderzoek.

COLOFON

Deze nieuwsbrief is een uitgave van EIM en verschijnt driemaal per jaar.

EIM B.V., Bredewater 26, Postbus 7001, 2701 AA Zoetermeer
T 079 343 02 00, F 079 343 02 02, E info@eim.nl, W www.eim.nl